***Пуцентела Олег Ігорович,***
*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;*
*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*

# АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

У процесі реалізації інвестиційних та інноваційних проєктів їх учасники неминуче стикаються з багатоваріантним спектром ризиків, що зумовлює необхідність їх системного аналізу та управління. Слід підкреслити, що процес управління ризиками характеризується високим ступенем складності, оскільки передбачає багаторівневу оцінку, постійне вдосконалення методів та інтеграцію новітніх інструментів у практику прийняття управлінських рішень .

Управління проєктними ризиками доцільно розглядати як комплексну систему методів, заходів та механізмів, спрямованих на зниження ймовірності прийняття неефективних рішень і мінімізацію негативних наслідків реалізації ризикових подій [1; 2]. *У наукових дослідженнях пропонуються численні підходи та інструменти регулювання ризиків [1–8], серед яких ключовими є:*

– розподіл ризику між усіма учасниками проєкту, що передбачає закріплення відповідальності за окремі види ризиків за тими суб'єктами, які мають найвищу компетентність у їх нейтралізації;

– диверсифікація як розподіл виробничих та фінансових зусиль між непов'язаними видами діяльності;

– формування резервних фондів для покриття непередбачуваних витрат;

– збирання додаткової релевантної інформації для підвищення точності параметрів проєкту;

– страхування ризиків.

Особливе значення має механізм розподілу ризику, який оформлюється в процесі фінансового планування та укладення контрактів. Водночас варто враховувати, що надмірне перекладання ризиків на інвесторів ускладнює залучення капіталу. Гнучкість учасників у розподілі ризиків часто виступає визначальним чинником ухвалення інвестиційного рішення, оскільки готовність сторін прийняти частку ризику справляє істотний вплив на довіру досвідчених інвесторів.

Суттєвим напрямом зниження ризику виступає диверсифікація, яка передбачає оптимальне поєднання видів діяльності та інвестиційних об'єктів із від'ємною або слабко вираженою кореляцією. Для вимірювання взаємозв'язку між видами діяльності застосовується коефіцієнт кореляції, що відображає ступінь залежності між ними: позитивна кореляція свідчить про односпрямовану динаміку, тоді як від'ємна – про протилежні тенденції.

Найпоширенішим способом компенсації непередбачуваних втрат виступає резервування фінансових ресурсів. Визначення структури резервних фондів

може здійснюватися за двома підходами: перший передбачає формування загального та спеціалізованого резерву, тоді як другий базується на встановленні резервів за конкретними статтями витрат. У будь-якому випадку резервування не повинно використовуватися для покриття наслідків, спричинених незадовільною роботою учасників проєкту.

Важливим чинником зниження ризику також є удосконалення інформаційного забезпечення, що дозволяє уточнити ключові параметри проєкту та підвищити достовірність розрахунків. Вирішальним інструментом управління ризиками в сучасній практиці є страхування [6; 8], яке фактично означає передачу окремих ризиків страховим компаніям на контрактних засадах. До найбільш поширених форм належать майнове страхування, страхування відповідальності та страхування ризиків підрядного будівництва, транспортування обладнання й вантажів.

Ризики виробничого та маркетингового характеру знижуються через проведення додаткової технічної експертизи, укладення довгострокових договорів постачання й збуту, створення компенсаційних фондів, а також за допомогою методів хеджування. Країнові політико-економічні ризики доцільно мінімізувати шляхом використання державних гарантій, страхового захисту експортно-імпортних агентств, створення спільних підприємств та застосування ескроу-рахунків. Водночас ризики затримки введення об’єкта в експлуатацію можуть бути зменшені завдяки штрафним санкціям, фіксації кошторису або покладанню обов’язку компенсації витрат на позичальника.

Сучасна світова практика підтверджує ефективність упровадження корпоративних інтегрованих систем управління ризиками, що дозволяють поєднувати різні інструменти: усунення ризику (відмова або модифікація проєкту), запобігання та контролювання ризику (організаційні й технічні заходи з мінімізації ймовірності реалізації ризикових подій), поглинання ризику (прийняття збитків учасниками діяльності з можливістю внутрішнього перерозподілу) та страхування (компенсація збитків за рахунок страхових фондів).

Таким чином, кожна методика управління ризиками має власні переваги й обмеження. Тому при ухваленні рішень щодо реалізації проєктів необхідним є поєднання різних підходів, із особливим наголосом на верифікацію ризиків, комплексність оцінювання та інтеграцію систем управління, що уможливлює підвищення ефективності інвестиційного процесу.

## Список використаних джерел

1. Чумаченко О., Нескородько О. Вдосконалення системи управління ризиками як спосіб підвищення фінансової стійкості підприємств. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. №. 1 (77). С. 89-95.

2. Близнюк Т., Овсюченко Ю., Пересада О. Фінансова безпека підприємств у контексті антикризового управління та стратегічного управління ризиками.

*Modeling the development of the economic systems.* 2025. №. 1. С. 95-100.

3. Світовий О., Солом'яний О. Особливості застосування стратегій управління ризиками на підприємствах в умовах економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2025. №. 74. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6078

4. Мирошнік Д., Зачосова Н. Управління ризиками в реалізації інноваційних проєктів на прикладі малого та середнього бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. №. 74. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5972

5. Пешко М. І., Мельник О. Г.Управління ризиками в ІТ-галузі в умовах цифровізації економічних систем. *Problemy Ekonomiky.* 2025. №. 1. С. 193-198.

6. Прокопчук Л., Бурикін О. Комплексний підхід до формування системи управління ризиками на підприємствах. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2025. Т. 338. №. 1. С. 617-622.

7. Башинська І. О., Макарець Д. О. Управління ризиками в проектах. *Економіка. Фінанси. Право.* 2017. №. 5 (2). С. 38-40.

8. Горго І. О. Концепція формування системи управління ризиками на підприємстві. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2018. №. 11. С. 134-147.